

STATISTIČKI PRIKAZ PČELARSTVA REPUBLIKE HRVATSKE PRED ULAZAK U EUROPSKU UNIJU

Krnjak, Dijana

Master's thesis / Diplomski rad

2010

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:447636>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURAJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU**

Dijana Krnjak, apsolvant

Sveučilišni diplomski studij: Zootehnika

Smjer: Lovstvo i pčelarstvo

**STATISTIČKI PRIKAZ PČELARSTVA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED ULAZAK U EUROPSKU UNIJU**

Diplomski rad

Osijek, 2010.

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURAJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU**

Dijana Krnjak, apsolvant

Sveučilišni diplomski studij: Zootehnika

Smjer: Lovstvo i pčelarstvo

**STATISTIČKI PRIKAZ PČELARSTVA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED ULAZAK U EUROPSKU UNIJU**

Diplomski rad

Povjerenstvo za obranu diplomskog rada:

Prof.dr.sc. Tihomir Florijančić, predsjednik

Prof.dr.sc.Zlatko Puškadija, voditelj

Doc.dr.sc.Siniša Ozimec, član

Dipl.ing.agr.Dinko Jelkić, zapisničar

SADRŽAJ:

01.UVOD

02. PREGLED LITERATURE

2.1.TRŽIŠTE PRIRODNOG MEDA REPUBLIKE HRVATSKE

2.1.1.Broj pčelara u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2003. do 2009. godine (po županijama)

2.1.2.Broj pčelinjih zajednica u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2003. do 2009. godine (po županijama)

2.1.3. Broj pčelara i rasprostranjenost pčelinjih zajednica po mikroklimatskim regijama

2.2. STATISTIKA PROIZVODNJE PRIRODNOG MEDA U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.2.1 Proizvodnja prirodnog meda u Republici Hrvatskoj

2.2.2. Statistika proizvodnje prirodnog meda u zemljama šireg okruženja

03.MATERIJALI I METODE

04.REZULTATI I RASPRAVA

4.1.VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA MEDA REPUBLIKE HRVATSKE

4.1.1. Vanjskotrgovinska razmjena po Carinskoj tarifi

4.1.2.Izvozno-uvozna tržišta prirodnog meda za Republiku Hrvatsku (za razdoblje od 2000. do 2009. godine)

4.1.3. Tržišne cijene prirodnog meda u vanjskotrgovinskoj razmjeni

4.2. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA PRIRODNOG MEDA U POJEDINIM ZEMLJAMA

4.2.1. Izvoz prirodnog meda po pojedinim zemljama

4.2.2. Uvoz prirodnog meda po pojedinim zemljama

4.3.PROIZVODNE CIJENE PRIRODNOG

MEDA POJEDINIM ZEMLJAMA 4.3.4.4.POTROŠNJA PRIRODNOG MEDA U POJEDINIM ZEMLJAMA

05.ZAKLJUČAK

06.POPIS LITERATURE

07. SAŽETAK

08. SUMMARY

09.TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

01. UVOD

Ovim diplomskim radom prikazana je analiza stanja pčelarstva u Republici Hrvatskoj u posljednjih desetak godina.

Pčelarstvo je specijalizirani dio poljoprivredne proizvodnje u kojoj se uzgojem pčela dobiva cijeli niz proizvoda od kojih je svakako na prvom mjestu med.

Uz med na tržištu se mogu još naći i propolis, matična mliječ, vosak i cijela paleta proizvoda nastalih njihovom doradom i preradom.

Hrvatska ima veoma dobre uvjete za razvoj pčelarstva. U pogledu prirodnog potencijala Hrvatska reljefno predstavlja uglavnom nizinski prostor (do 200 m nadmorske visine nalazi se 54% ukupnog teritorija) i jedna je od rijetkih zemalja s bogatim i raznovrsnim šumskim fondom koji prekriva 37% ukupnog teritorija.

Nalazi se u umjerenom klimatskom pojasu sjeverne polutke zemlje i zbog takvog položaja klimatske su prilike povoljne i umjerene.

Geografski položaj, klima, vrsta tla, nadmorska visina, djeluju na stvaranje obilnog biljnog pokrova, koji je preduvjet za dobru pčelarsku proizvodnju i ujedno uvjet za produktivnu, ekonomičnu i rentabilnu proizvodnju. Naravno, smatraju se važnim raspored padalina, temperatura, broj i raspored sunčanih dana, vlažnost tla i slično. Svi nabrojeni uvjeti i geografski smještaj omogućili su razvoj bilja u kontinentalnom dijelu Hrvatske i razvoj medonosnog bilja u primorskom dijelu. (Laktić i Šekulja, 2008.).

U Hrvatskoj možemo izdvojiti tri osnovne klimatsko-vegetacijske regije: 1. Mediteranska klimatsko-vegetacijska regija; 2. Panonska klimatsko-vegetacijska regija i 3. Gorska klimatsko-vegetacijska regija.

Zbog takve klimatske raznolikosti u Hrvatskoj je zabilježen veliki broj biljnih vrsta od kojih su mnoge medonosne. U pčelinjoj paši većinom se pojavljuje samoniklo medonosno bilje iako, pogotovo u novije vrijeme, čovjek svojim utjecajem može bitno utjecati na pčelinju pašu podizanjem nasada vinograda i voćnjaka, parkova, uzgojem ratarskih kultura i slično. Najveći se broj nalazi u šumama, što je i očekivano s obzirom na činjenicu da su u njima dobro razvijeni slojevi drveća, grmlja i zeljastog bilja. Nakon šuma slijede zapuštena i sušna mjesta te usjevi i livade, a zatim parkovi i vrtovi koji zbog manjih površina imaju malu važnost u pčelarstvu. Preko 275 najmedonosnijih biljnih vrsta nalaze se kao samonikle ili u uzgoju u Hrvatskoj. (Zima, 2007.).

U Hrvatskoj postoji najvažnije medonosno bilje kako slijedi: proljetno šumsko cvijeće i drveće, bagrem, pitomi kesten, lipa, vrba, joha, javor te jela i hrast (medun). Uz drveće za pašu važne su medonoše lijeska, drijen, kupina, malina, amorfa te divlje voće.

Na livadama i pašnjacima te uz rijeke, kanale i na neobrađenim površinama mogu se naći medonoše maslačak, bijela djetelina, kadulja, smiljka, metvica, cigansko perje, vrijesak, kokotac, mrtva kopriva i druge biljke. Uzgajaju se uljarice (suncokret, uljana repica), heljda, djetelina, lucerna, gorušica i facelija. Nasadi voćaka također su važni za pčelinju pašu. (Laktić i Šekulja, 2008.).

Duga tradicija pčelarenja u Hrvatskoj, povoljan reljef i klimatski uvjeti, bogate pašne medonosnog i ljekovitog bilja u nezagađenim prostorima mediteranske, goranske i panonske regije predstavljaju veliki prirodni i gospodarski potencijal za razvoj pčelarstva kao gospodarske djelatnosti u Republici Hrvatskoj.

02. PREGLED LITERATURE

2.1. TRŽIŠTE PRIRODNOG MEDA REPUBLIKE HRVATSKE

2.1.1. Broj pčelara u razdoblju od 2003. do 2009. godine u Republici Hrvatskoj (po županijama)

TABLICA 1. Broj pčelara u RH u razdoblju od 2003. do 2009. godine (po županijama)

Županija/County	Godina/Year						
	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Splitsko-dalmatinska	226	323	322	332	400	411	389
Sisačko-moslavačka	157	211	240	265	322	337	311
Osječko-baranjska	161	243	253	243	303	314	306
Zagrebačka	98	140	145	136	194	203	230
Bjelovarsko-bilogorska	126	187	154	156	225	216	203
Karlovačka	97	124	125	131	179	184	190
Grad Zagreb	104	154	141	139	186	197	188
Virovitičko-podravska	107	146	129	143	169	171	165
Brodsko-posavska	77	101	86	92	144	152	152
Primorsko-goranska	67	91	80	82	106	129	123
Vukovarsko-srijemska	76	107	129	125	137	139	123
Koprivničko-križevačka	76	119	94	92	136	133	122
Požeško-slavonska	51	80	89	92	109	112	117
Varaždinska	70	150	93	81	127	116	114
Međimurska	67	93	89	94	99	107	107
Dubrovačko-neretvanska	89	121	114	106	104	119	105
Krapinsko-zagorska	53	82	92	84	100	97	98
Šibensko-kninska	44	67	72	79	94	102	94
Zadarska	42	64	66	66	86	106	94
Ličko-senjska	44	85	79	79	103	99	91
Istarska	52	61	66	47	67	71	73
Ukupno/total	1.884	2.749	2.658	2.664	3.390	3.515	3.395

Izvor podataka: "Hrvatska poljoprivredna agencija, „Izvešće za 2009. godinu“ Zagreb, 2010.

Prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije u Republici Hrvatskoj bilo je u 2009. godini registrirano ukupno 3.395 pčelara. U odnosu na početnu, 2003. godinu promatranog razdoblja taj se broj povećao za 80% što nam govori o povećanom interesu za pčelarsku djelatnost.

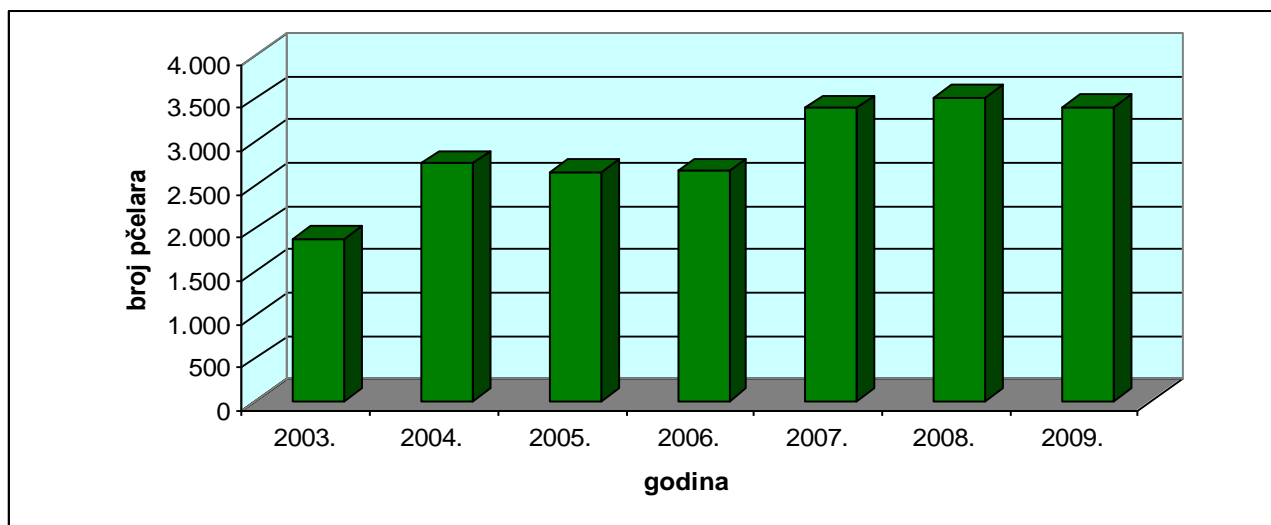
Analizirajući porast broja pčelara po županijama, za isto promatrano razdoblje, najveći porast zabilježen je u Ličko-senjskoj, Požeško-slavonskoj, Šibensko-kninskoj, Zadarskoj i Zagrebačkoj županiji, i iznosio je više od 100%

Najveći se broj pčelara nalazi u Splitsko-dalmatinskoj, Sisačko-moslavačkoj i Osječko-baranjskoj županiji dok najmanji broj bilježi Istarska županija.

TABLICA 2. Kretanje broja pčelara u RH u razdoblju od 2003. do 2009. godine.

godina	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
broj pčelara	1.884	2.749	2.658	2.664	3.390	3.515	3.395
index		2004/03	2005/04	2006/05	2007/06	2008/07	2009/08
		146	97	100,2	127,2	104	97

Izvor podataka: "Hrvatska poljoprivredna agencija, „Izvešće za 2009. godinu“ Zagreb, 2010.

GRAFIKON 1: Broj pčelara u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2003.-2009. godine

Najveće je povećanje broja pčelara zabilježeno u 2004. godini kada je taj broj porastao za 46% u odnosu na prethodnu godinu. I 2007. godina obilježena je kao godina sa značajnim povećanjem pčelara u visini od 27%.

Godine 2009. i 2005. došlo je do neznatnog smanjenja broja od 3%.

U razdoblju od 2003.-2009. godine najmanji broj pčelara bilježimo na samom početku promatranog razdoblja, točnije u 2003. godini dok se najveći broj pčelara javlja u 2008. godini.

2.1.2. Broj pčelinjih zajednica u Republici Hrvatskoj (po županijama)

TABLICA 3. Broj pčelinjih zajednica u razdoblju od 2003. do 2009. godine (po županijama)

Županija/County	Godina/Year						
	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Sisačko-moslavačka	14.833	19.623	23.966	27.398	34.197	35.345	33.287
Osječko-baranjska	13.861	20.965	23.915	23.717	29.557	28.552	28.387
Splitsko-dalmatinska	17.920	23.575	23.650	26.027	29.950	29.787	27.577
Bjelovarsko-bilogorska	12.947	19.753	17.168	17.494	25.343	23.675	21.589
Virovitičko-podravska	11.725	15.815	15.332	16.880	20.094	19.888	20.086
Zagrebačka	9.475	14.531	14.877	14.830	19.610	18.420	20.067
Karlovačka	7.957	10.759	11.827	13.292	17.636	16.707	17.325
Grad Zagreb	10.028	13.239	12.820	12.755	17.137	17.307	16.645
Brodsko-posavska	5.996	8.490	8.159	9.149	12.802	12.925	13.203
Koprivničko-križevačka	7.370	10.252	8.575	9.005	12.625	11.908	11.527
Vukovarsko-srijemska	4.627	8.258	10.038	10.321	11.873	11.367	10.851
Požeško-slavonska	4.888	6.975	7.621	8.073	9.436	9.478	9.972
Varaždinska	9.482	10.622	14.308	13.277	10.773	9.755	9.443
Primorsko-goranska	5.475	6.726	6.349	6.571	8.370	9.282	8.726
Krapinsko-zagorska	4.285	6.555	7.662	7.265	9.096	8.645	8.692
Zadarska	4.401	5.667	6.200	6.115	7.738	9.072	7.998
Dubrovačko-neretvanska	6.952	9.138	9.713	9.273	9.026	8.939	7.885
Međimurska	4.971	6.981	7.124	7.266	8.121	8.567	7.755
Istarska	4.350	5.272	5.670	4.677	6.229	6.542	6.368
Šibensko-kninska	3.228	4.793	5.199	5.843	6.820	7.018	6.336
Ličko-senjska	3.228	4.803	5.586	6.048	7.545	6.934	6.334
Ukupno/total	167.999	232.792	245.759	255.276	313.978	310.113	300.053

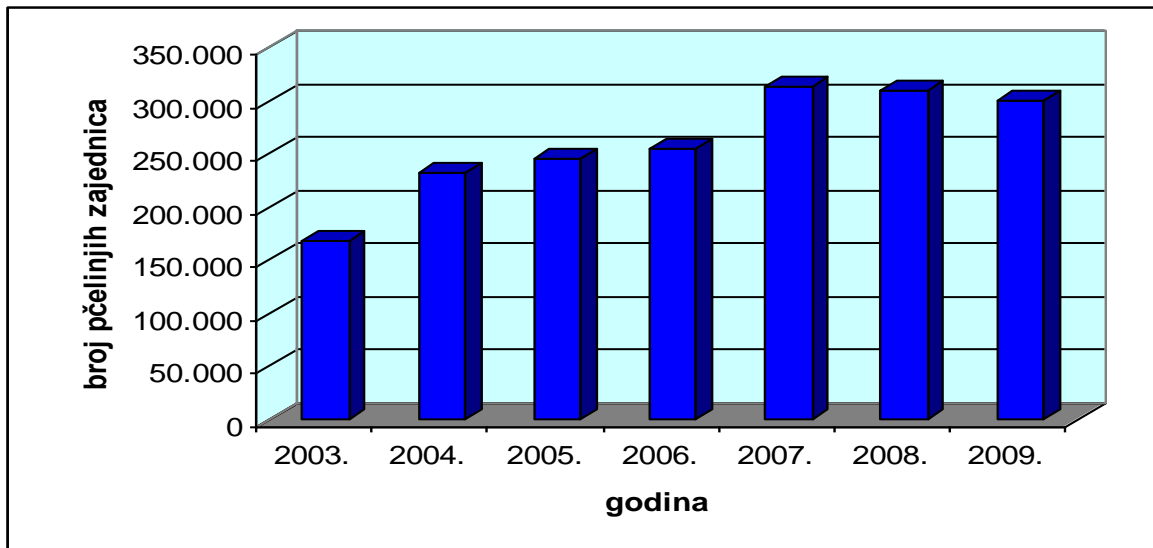
Izvor podataka: "Hrvatska poljoprivredna agencija, „Izvješće za 2009. godinu“ Zagreb, 2010.

U 2009. godini u Republici Hrvatskoj bilo je registrirano 300.053 pčelinjih zajednica.

Po brojnosti pčelinjih zajednica na prvom se mjestu nalaze županije koje broje i najveći broj pčelara, a to su Sisačko-moslavačka županija za kojom slijede Osječko-baranjska, Splitsko-dalmatinska i Bjelovarsko-bilogorska županija. U navedenim županijama prosječan je broj pčelinjih zajednica oko 30.000.

Usporedno s tim Ličko-senjska, Šibensko-kninska i Istarska županija s prosjekom od oko 6.300 pčelinjih zajednica predstavljaju županije s najmanjim brojem košnica.

U promatranom razdoblju od 2003. do 2009. godina najveće povećanje broja pčelinjih zajednica zabilježeno je u Vukovarsko-srijemskoj županiji i to za 135% koju slijede Sisačko-moslavačka, Brodsko-posavska, Zagrebačka, Osječko-baranjska županija.

GRAFIKON 2. Broj pčelinjih zajednica u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2003.-2009. godine

Od 2003. godine pa sve do 2007. godine broj pčelinjih zajednica lagano je rastao uz iznimku u 2004. i 2007. godini kada je došlo do naglog porasta u visini od 40% odnosno 23%.

TABLICA 5. Kretanje broja pčelinjih zajednica u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2003.-2009.

godina	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
broj pčelinjih zajednica	167.999	232.792	245.759	255.276	313.978	310.113	300.053
index		2004/03	2005/04	2006/05	2007/06	2008/07	2009/08
		139	105	104	123	99	97

Izvor podataka: "Hrvatska poljoprivredna agencija, „Izvješće za 2009. godinu“ Zagreb, 2010.

U 2004. godini država je uvela novčane poticaje za pčelinje matice što je svakako utjecalo na povećanje broja pčelinjih zajednica za 39%. Godina 2007. bilježi povećanje broja pčelinjih zajednica za 23% i to je godina u kojoj je zabilježen najveći broj košnica

Gledajući brojčano kretanje pčelara i pčelinjih zajednica u Republici Hrvatskoj u cjelokupnom promatranom razdoblju vidimo da se u 2009. godini njihov ukupni broj povećao se za 80%u odnosu na 2003. godinu.

Promatrajući kretanje broja pčelara i pčelinjih zajednica po županijama možemo uočiti da u prosjeku svaki pčelar u Hrvatskoj posjeduje 90 košnica.

Iznad prosjeka RH su Virovitičko-podravska županija s 122 pčelinje zajednice po pčelaru, a zatim slijede Sisačko-moslavačka i Bjelovarsko-bilogorska županija sa 107 odnosno 106 košnica po pčelaru.

S obzirom na broj pčelinjih zajednica rasprostranjenih na 56.542 km² površine Republike Hrvatske možemo govoriti o niskoj gustoći od 5 košnica po km ukupne površine.

TABLICA 6. Gustoća pčelinjih zajednica po županijama/po km²

Županija	Površina/km ²	Broj pčelinjih zajednica	Gustoća pčelinjih zajednica
Grad Zagreb	640	16.645	26
Međimurska	729	7.755	10,6
Virovitičko-podravska	2.068	20.086	9,7
Bjelovarsko-bilogorska	2.640	21.589	8
Sisačko-moslavačka	4.468	33.287	7,5
Varaždinska	1.262	9.443	7,5
Krapinsko-zagorska	1.229	8.692	7
Osječko-baranjska	4.155	28.387	6,8
Koprivničko-križevačka	1.748	11.527	6,6
Zagrebačka	3.060	20.067	6,5
Brodsko-posavska	2.030	13.203	6,5
Splitsko-dalmatinska	4.540	27.577	6
Požeško-slavonska	1.823	9.972	5,5
Karlovačka	3.626	17.325	4,7
Vukovarsko-srijemska	2.454	10.851	4,4
Dubrovačko-neretvanska	1.782	7.885	4,4
Primorsko-goranska	3.588	8.726	2,4
Istarska	2.813	6.368	2,3
Šibensko-kninska	2.984	6.336	2
Zadarska s otocima	4.229	7.998	1,9
Ličko-senjska	5.350	6.334	1,2

Prema podacima iz tablice 6. možemo vidjeti da je u gradu Zagrebu i Međimurskoj županiji tj. u dvije površinom najmanje teritorijalne jedinice RH gustoća pčelinjih zajednica najveća, s time da je taj broj u gradu Zagrebu čak 4 puta veći od prosjeka. Zanimljivo je da je površinom najveća županija Ličko-senjska zadnja na listi po gustoći pčelinjih zajednica sa stvarno minimalnim brojem od 1,2 pčelinje zajednice po km². Devet županija ima prosjek niži od Republike Hrvatske i to većinom županije primorskog pojasa.

2.1.3. Broj pčelara i rasprostranjenost pčelinjih zajednica po mikroklimatskim regijama

Republiku Hrvatsku možemo, s obzirom na geografski položaj, vegetacijski pokrov i klimu, podijeliti na tri mikroklimatske regije; panonsku, mediteransku i goransku.

Gledajući zastupljenost županija u navedenim regijama vidimo da samo dvije županije pripadaju goranskoj regiji i to Ličko-senjska i Primorsko-goranska. U mediteransku regiju ulaze Dubrovačko-neretvanska, Zadarska, Šibensko-kninska i Splitsko-dalmatinska županija. Najveći broj županija nalazi se u panonskoj regiji. Iz navedenog proizlazi i različita brojčana zastupljenost pčelara i pčelinjih zajednica u regijama.

TABLICA 7. Broj pčelara u RH, po regijama u razdoblju od 2003. do 2009.

regija	Godina/Year						
	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Panonska	1.320	1.937	1.859	1.873	2.430	2.478	2.426
Mediteranska	453	636	640	630	751	809	755
Goranska	111	176	159	161	209	228	214
UKUPNO	1.884	2.749	2.658	2.664	3.390	3.515	3.395

Izvor podataka: "Hrvatska poljoprivredna agencija, „Izvješće za 2009. godinu“ Zagreb, 2010.

Najveći se broj pčelara (72%) sa svojim pčelinjim zajednicama smjestio u panonskoj regiji. Druga po zastupljenosti je mediteranska regija sa 22%, a zatim slijedi goranska regija sa samo 6% pčelara od ukupnog broja pčelara u RH.

Ako uspoređujemo brojčanu zastupljenost pčelara po regijama u 2009. godini sa brojem pčelara u 2003. godini vidimo da je do najvećeg povećanja broja pčelara došlo u goranskoj regiji koja bilježi povećanje od čak 93%. Unatoč tako velikom postotnom povećanju, u apsolutnom iznosu

taj broj je još uvijek 11 puta manji od broja pčelara panonske regije koja bilježi povećanje od 84% dok mediteranska regija ima povećanje od 67%.

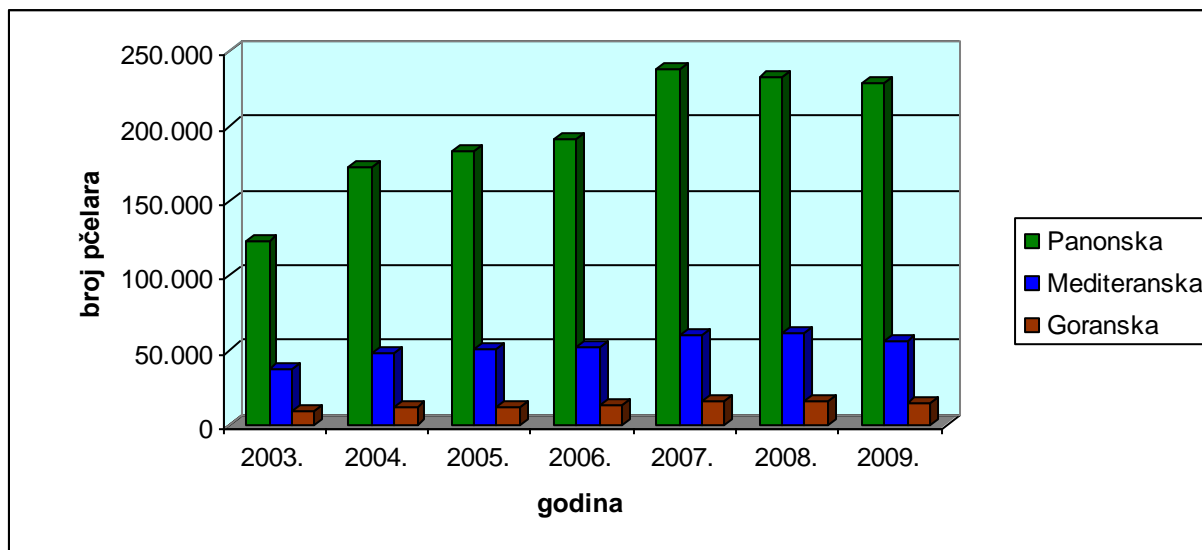
TABLICA 8. Rasprostranjenost pčelinjih zajednica u RH, po regijama u razdoblju od 2003. do 2009.godine

regija	Godina/Year						
	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Panonska	122.445	172.818	183.392	190.722	238.300	232.539	228.829
Mediteranska	36.851	48.445	50.432	51.935	59.763	61.358	56.164
Goranska	8.703	11.529	11.935	12.619	15.915	16.216	15.060
UKUPNO	167.999	232.792	245.759	255.276	313.978	310.113	300.053

Izvor podataka: "Hrvatska poljoprivredna agencija, „Izvešće za 2009. godinu“ Zagreb, 2010.

Gledajući rasprostranjenost pčelinjih zajednica po regijama vidimo da je većina pčelinjih zajednica, odnosno njih 76%, smještena u panonskoj regiji, dok ih je ostalih 24% smješteno u mediteranskoj (18%) i goranskoj regiji (6%).

Ujedno panonska regija bilježi, u promatranom razdoblju i najveći indeks povećanja broja košnica i to za 84%. Zatim slijedi goranska regija sa 73% i mediteranska sa 52%.

GRAFIKON 3. Zastupljenost pčelara Republike Hrvatske po regijama

Uspoređujući podatke o odnosu broja pčelara i broja pčelinjih zajednica u mikroklimatskim regijama RH vidimo da je panonska regija iznad prosjeka što se tiče broja košnica po pčelaru. U panonskoj regiji taj broj u prosjeku iznosi 95.

Zatim slijedi mediteranska regija sa 78 košnica i goranska sa 73 košnice po pčelaru iz čega je vidljivo da su i jedna i druga regija ispod prosjeka Republike Hrvatske koji iznosi, kako je već spomenuto u prethodnom dijelu, 90 košnica po pčelaru.

2.2. STATISTIKA PROIZVODNJE PRIRODNOG MEDA

2.2.1. Proizvodnja prirodnog meda u Republici Hrvatskoj

TABLICA 9. Proizvodnja meda u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2000. do 2009. godine

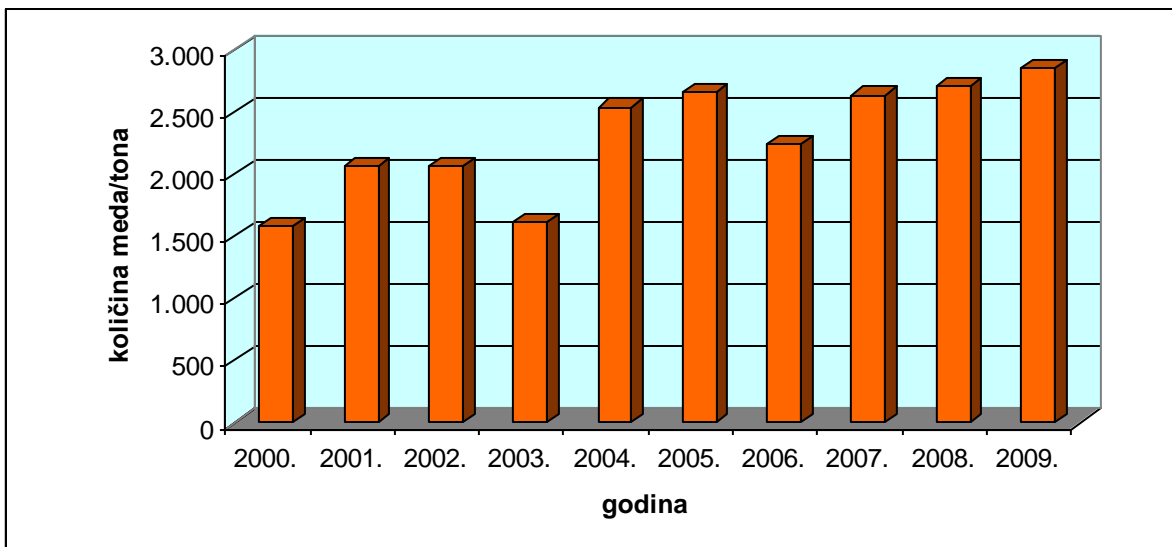
godina	mjerna jedinica	proizvodnja meda	index
2000.	tona	1.580	*
2001.	tona	2.068	131
2002.	tona	2.060	100
2003.	tona	1.616	78
2004.	tona	2.543	157
2005.	tona	2.657	104
2006.	tona	2.246	85
2007.	tona	2.638	104
2008.	tona	2.714	103
2009.	tona	2.858	105

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku RH proizvodnja meda u Republici Hrvatskoj u promatranom desetogodišnjem razdoblju kretala se na prosječnoj razini od 2.290 tona.

Najviše meda u apsolutnom iznosu od 2.858 t proizvedeno je u 2009. godini dok je najveći porast proizvodnje zabilježen u 2004. godine za čak 57% što je svakako rezultat povećanja i broja pčelara i pčelinjih zajednica te godine.

Godine 2003. i 2006. obilježene su smanjenom proizvodnjom meda od 22% odnosno 15%

GRAFIKON 4. Proizvodnja meda u RH u razdoblju od 2003. do 2009. godine

TABLICA 10. Odnos proizvodnje meda i broja pčelinjih zajednica/pčelara

godina	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
med (tona)	1.616	2.543	2.657	2.246	2.638	2.714
košnice (komada)	167.999	232.792	245.759	255.276	313.978	310.113
broj pčelara	1.884	2.749	2.658	2.664	3.390	3.515

Prosječna proizvodnja meda po pčelinjoj zajednici u RH, u razdoblju od 2003.-2008. godine, iznosi 9,5 kg po košnici dok je prosjek proizvodnje meda po pčelaru oko 863 kg.

U 2005. godini proizvedena količina meda po pčelaru iznosila je 1000 kg, što je svakako iznad prosjeka Republike Hrvatske.

2.2.2. Statistika proizvodnje prirodnog meda u zemljama u šireg okruženja

TABLICA 11. Proizvodnja prirodnog meda u promatranim Europskim zemljama (tona/godina)

zemlja	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Austrija	9.300	8.700	8.000	7.700	7.100	6.400	6.100	6.000	6.500	5000F
BiH	830*	876	990	1.086	1.150	2.296	2.635	3.017	2.773	2.571
Bugarska	5.746	5.337	4.931	5.400	8.500	8.000	11.221	10.199	6.139	11.377
Hrvatska	1.395	1.580	2.068	2.060	1.616	2.543	2.657	2.246	2.638	2.638F
Češka	7.318	7.553	6.231	5.883	6.303	7.738	8.371	9.081	8.467	6.079
Francuska	18.097	15.691	15.383	16.200	15.000F	15.000F	15.000F	15.000F	16.000F	16.000F
Njemačka	20.286	20.409	25.951	14.620	23.691	25.575	21.232	25.199	18.266	15.727
Mađarska	16.013	15.165	15.337	15.200	21.000	19.504	19.714	17.319	15.933	15.933F
Italija	9.700	10.000	10.000	8.000*	7.000*	10.000*	13.000*	10.000F	12.000F	12.000F
Crna Gora								522	485	485F
Poljska	8.901	8.623	9.528	9.644	11.620	11.957	9.955	13.546	14.954	14.007
Rumunjska	11.153	11.746	12.598	13.434	17.409	19.150	19.200	18.195	16.767	19.833
Srbija								4.048	3.538	2.561
Slovačka	3.371	3.493	3.253	3.091	3.202	3.434	4.258	4.360	4.628	4.200F
Slovenija	1.370	2.300	2.550	2.450	1.850	2.350	1.650	2.250	1.480	1.480F
Turska	67.259	61.091	60.190	74.555	69.540	73.929	82.336	83.842	73.935	81.364

Izvor podataka: FAOSTAT/© FAO Statistic Division 2010/22 April 2010

*= neslužbeni podaci | F = FAO procjena

Promatrajući proizvodnju meda u Republici Hrvatskoj i u zemljama šireg okruženja u razdoblju od 1999. do 2008. godine, na početku promatranog razdoblja, odnosno 1999. godine od svih promatranih zemalja najviše je meda proizvela Turska i to čak 67.259 tona. Zatim slijedi Njemačka čija je proizvodnja tri puta manja od Turske, tj. 20.286 tona, pa Francuska s 18.097 tona i Mađarska sa 16.013 tona. Turska je u cijelom promatranom desetogodišnjem razdoblju zauzimala vodeće mjesto najvećeg proizvođača meda.

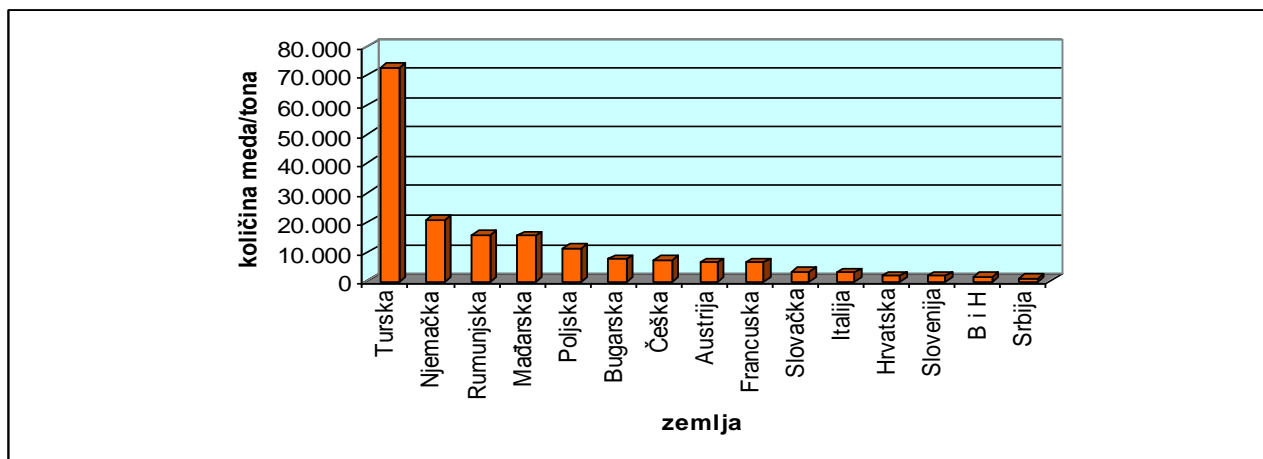
Kontinuitet u proizvodnji meda uz manje oscilacije, zadržale su većina zemalja osim Austrije i Njemačke u kojima je došlo do velikog pada proizvodnje meda u 2008. godini za čak 47% u Austriji, odnosno 23% u Njemačkoj u odnosu na 1999. godinu.

Povećanje proizvodnje meda bilježi se i u nekim od istočnih zemalja. Tako je u BiH proizvodnja povećana u proteklom desetogodišnjem razdoblju za čak 210% što u apsolutnom iznosu predstavlja broj od 2.571 t u odnosu na 830 t na početku razdoblja. U Bugarskoj je povećanje proizvodnje meda poraslo za 98%, a tu se nalazi i Hrvatska sa 89% povećanja proizvodnje u usporedbi sa 1999. godinom.

TABLICA 12. Prosječna godišnja proizvodnja meda u pojedinim Europskim zemljama u desetogodišnjem razdoblju /rang

ZEMLJA	prosječna proizvodnja meda 1999.-2008. godina /rang/tona
Turska	72.804
Njemačka	21.095
Rumunjska	15.948
Mađarska	15.518
Poljska	11.273
Bugarska	7.685
Češka	7.302
Austrija	6.580
Francuska	6.537
Slovačka	3.309
Italija	2.970
Hrvatska	1.880
Slovenija	1.825
B i H	1.739
Srbija	1.014

Izvor podataka: FAOSTAT/© FAO Statistic Division 2010/22 April 2010.

GRAFIKON 5. Prosječna proizvodnja meda u pojedinim Europskim zemljama u 10-godišnjem razdoblju (1999.-2008.)

Gledajući prosječnu proizvodnju meda kroz razdoblje od deset godina u zemljama šire regije, vodeće mjesto svakako zauzima Turska sa prosječnom proizvodnjom meda od 72.800 t.

Bez obzira na veliko smanjenje proizvodnje meda u Njemačkoj u 2008. godini ta zemlja zauzima drugo mjesto u proizvodnji s prosjekom od 21.000 t. Zatim slijede Rumunjska sa 16.000 t i Mađarska sa 15.000 t.

Poljska je u prosjeku proizvela 11.000 t meda, dok su sve ostale zemlje imale proizvodnju manju od 7.770 t.

Republika Hrvatska se sa svojom prosječnom proizvodnjom od 1.880 t nalazi pri dnu ljestvice zajedno sa Slovenijom, BiH i Srbijom.

03. MATERIJALI I METODE

Osnova ovog rada su podaci prikupljeni pregledom dostupne literature i srodnih Internetskih stranica. U cilju bolje preglednosti podaci su grupirani i prikazani tablicama i grafikonima.

Podaci su obrađivani pomoću računalnog programa Microsoft Office Excel 2003.

U izradi analiza korišteni su statistički podaci prikupljeni od strane Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske poljoprivredne agencije, Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, te pretraživanjem internetskih stranica FAOSTAT-a, Svjetske organizacije „Food and Agriculture“ i ostale dostupne literature.

Svi podaci o proizvodnji meda u Državnom zavodu za statistiku „preuzimaju se iz administrativnih izvora (Hrvatska poljoprivredna agencija-konvencionalna proizvodnja, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja-ekološka proizvodnja)“ (Državni zavod za statistiku, 2009.)

Kod prikaza podataka DZS podaci o proizvodnji meda iskazuju se kao „zbirni podaci konvencionalne proizvodnje meda obuhvaćene sustavom otkupa kao i količina ekološki proizvedenog meda evidentirana zapisnicima o izvršenom stručnom nadzoru u ekološkoj poljoprivredi“.(Državni zavod za statistiku, 2009.).

Podaci o proizvodnji meda preuzeti sa internetskih stranica FAOSTAT-a obuhvaćaju proizvodnju meda do 2008. godine, dok su u Izvješćima Državnog zavoda za statistiku dostupni podaci za 2009. godinu.

S obzirom da do 2002. godini nije postojao poticaj za pčelinje zajednice, podaci o broju košnica i broju pčelara raspoloživi su od 2003. godine kada je uveden poticaj za držanje pčelinjih zajednica, a glavni od uvjeta za ostvarivanje poticaja je upis u Upisnik poljoprivrednih gospodarstva.

Prema Zakonu o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu korisnici poticaja za pčelinje zajednice su poljoprivredna gospodarstva koja drže minimalni broj pčelinjih zajednica, dok se pčelinja zajednica definira kao roj pčela koji se sastoji od matice, radilica i trutova (u sezoni), a smještene su u košnici na nepokretnom ili pokretnom saću s minimalno 7 okvira.

U 2004. godini minimalni broj pčelinjih zajednica na temelju kojih se mogu ostvariti prava na državni poticaj je 30 košnica.

Stoga se daljnji podaci odnose na pčelare koji su koristili pravo na državnu potporu odnosno koji su evidentirani u Hrvatskoj poljoprivrednoj agenciji.

Veliki je broj pčelara u Republici Hrvatskoj hobista čija proizvodnja meda nije obrađena statističkim podacima.

04. REZULTATI I RASPRAVA

4.1. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA MEDA REPUBLIKE HRVATSKE

TABLICA 13. Izvoz meda Republike Hrvatske (2000.-2009.), po carinskoj tarifi

godina	Proizvod po CT	Naziv	Količina		Vrijednost
			U jed.mjere	U tonama	USD
2000.	409	PRIRODNI MED	38.866	39	93.742
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	36.558	37	86.942
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	2.308	2	6.800
2001.	409	PRIRODNI MED	683.173	683	967.320
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	115.015	115	251.134
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	568.158	568	716.186
2002.	409	PRIRODNI MED	1.149.096	1.149	2.436.956
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	1.010.518	1.011	2.092.002
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	138.577	139	344.954
2003.	409	PRIRODNI MED	1.051.270	1.051	3.290.859
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	954.941	955	2.916.205
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	96.329	96	374.654
2004.	409	PRIRODNI MED	275.188	275	1.145.251
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	159.603	160	613.394
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	115.584	116	531.857
2005.	409	PRIRODNI MED	185.686	186	812.183
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	69.993	70	266.818
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	115.693	116	545.365
2006.	409	PRIRODNI MED	427.482	427	1.541.281
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	284.714	285	893.907
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	142.767	143	647.374
2007.	409	PRIRODNI MED	834.389	834	3.031.008
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	664.153	664	2.157.156
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	170.236	170	873.852
2008.	409	PRIRODNI MED	1.270.265	1.270	5.242.507
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	235.899	236	1.365.164
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	1.034.366	1.034	3.877.343
2009.	409	PRIRODNI MED	1.143.070	1.143	5.090.234
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	250.134	250	1.515.279
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	892.935	893	3.574.955

Izvor podataka: Hrvatska gospodarska komora

TABLICA 14. Uvoz meda u Republiku Hrvatsku (2000.-2009.), po carinskoj tarifi

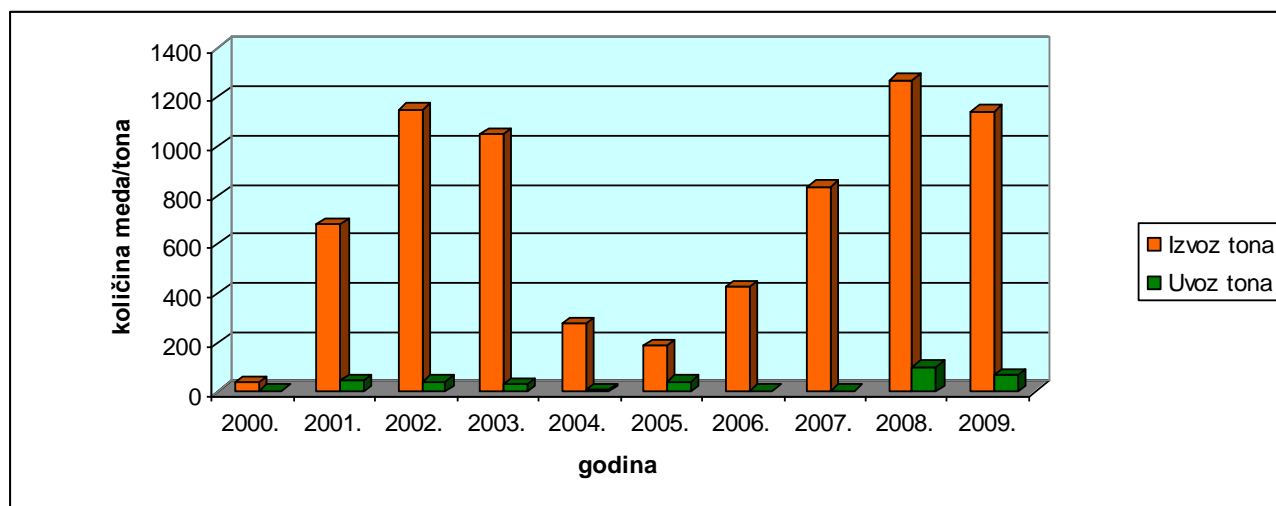
godina	Proizvod po CT	Naziv	Količina		Vrijednost USD
			U jed.mjere	U tonama	
2000.	409	PRIRODNI MED	1.718	2	13.656
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	805	1	9.136
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	913	1	4.520
2001.	409	PRIRODNI MED	44.679	45	88.968
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	349	0	7.838
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	44.330	44	81.130
2002.	409	PRIRODNI MED	39.751	40	91.831
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	38.067	38	81.228
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	1.684	2	10.603
2003.	409	PRIRODNI MED	29.823	30	81.986
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	29.494	29	76.817
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	329	0	5.169
2004.	409	PRIRODNI MED	4.944	5	32.566
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	2.137	2	10.808
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	2.806	3	21.758
2005.	409	PRIRODNI MED	41.132	41	108.088
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	28.563	29	70.499
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	12.568	13	37.589
2006.	409	PRIRODNI MED	2.195	2	12.607
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	1.345	1	10.244
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	850	1	2.363
2007.	409	PRIRODNI MED	3.478	3	26.440
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	679	1	6.416
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	2.798	3	20.024
2008.	409	PRIRODNI MED	64.936	65	255.131
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	3.545	4	21.833
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	61.391	61	233.298
2009.	409	PRIRODNI MED	65.199	65	254.128
	409000010	Prirodni med u pakiranjima do 25 kg	11.624	12	65.397
	409000090	Prirodni med (osim u pakiranjima do 25 kg)	53.574	54	188.731

Izvor podataka: Hrvatska gospodarska komora

TABLICA 15. Vanjskotrgovinska razmjena prirodnog meda u RH, količina

Godina	količina	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Izvoz	tona	39	683	1.149	1.051	275	186	427	834	1.270	1.143
Uvoz	tona	2	45	40	30	5	41	2	3	101	65

Izvor podataka: Hrvatska gospodarska komora

GRAFIKON 6. Vanjskotrgovinska razmjena prirodnog meda Republike Hrvatske

U vanjskotrgovinskoj razmjeni meda Republike Hrvatske s ostalim zemljama u promatranom desetogodišnjem razdoblju ukupni saldo je pozitivan, odnosno izvoz meda veći je od uvoza, ali su vidljiva i velika odstupanja vezana uz količinu izvezenog meda u pojedinim godinama.

Tako je izvoz u 2000. godini iznosio samo 39 tona dok je već slijedeće 2001. godine dosegao količinu od 683 tone.

Naredne 2002. i 2003. godine izvoz meda nastavlja trend rasta.

Godine 2004., a naročito 2005. dolazi do naglog smanjenja izvezenih količina meda da bi od 2006. godine ta količina počela rasti i dosegla vrhunac u 2008. godini, kada je izvezeno 1.270 tona.

TABLICA 16. Vanjskotrgovinska razmjena prirodnog meda (vrijednost/ USD)

godina	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Izvoz	93.742	967.320	2.436.956	3.290.859	1.145.251	812.183	1.541.281	3.031.008	5.242.507	5.090.234
Uvoz	13.656	88.968	91.831	81.986	32.566	108.088	12.607	26.440	255.131	254.128

Izvor: Hrvatska gospodarska komora

Ako sagledamo prosječan izvoz i proizvodnju meda promatranog desetogodišnjeg razdoblja tada vidimo da je Hrvatska u prosjeku izvezla 30% svoje ukupne proizvodnje meda dok je preostali dio plasiran na domaćem tržištu.

4.1.1 Vanjskotrgovinska razmjena po carinskoj tarifi

Prema Zakonu o carinskoj tarifi (NN 117/00), med se po Carinskoj tarifi razvrstava u Odsjek I (Žive životinje, proizvodi životinjskog podrijetla), Tarifni broj 04.09., pod nazivom Prirodni med, Tarifne oznake 0409.00.

Pod tarifnim brojem 04.09. podrazumijeva se sav prirodni med koji sudjeluje u vanjskotrgovinskoj razmjeni uz njegovu podjelu na tarifni broj 409000010 koji predstavlja prirodni med u pakiranjima do 25 kg i prirodni med tarifne oznake 409000090 koji predstavlja sav ostali prirodni med koji osim u pakiranjima od 25 kg.

TABLICA 17. Uvoz prirodnog meda **u pakiranjima do 25 kg** CT 409000010

UVOZ	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
kg	805	349	38.067	29.494	2.137	28.563	1.345	679	3.545	11.624
tona	1	0	38	29	2	29	1	1	4	12
vrijednost	9.136	7.838	81.228	76.817	10.808	70.499	10.244	6.416	21.833	65.397

Izvor podataka: Hrvatska gospodarska komora

TABLICA 18. Izvoz prirodnog meda **u pakiranjima do 25 kg** CT 409000010

IZVOZ	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
kg	36.558	115.015	1.010.518	954.941	159.603	69.993	284.714	664.153	235.899	250.134
tona	37	115	1.011	955	160	70	285	664	236	250
vrijednost	86.942	251.134	2.092.002	2.916.205	613.394	266.818	893.907	2.157.156	2.157.156	1.515.279

Izvor podataka: Hrvatska gospodarska komora

TABLICA 19. Uvoz prirodnog meda /osim u pakiranjima do 25 kg CT 409000090

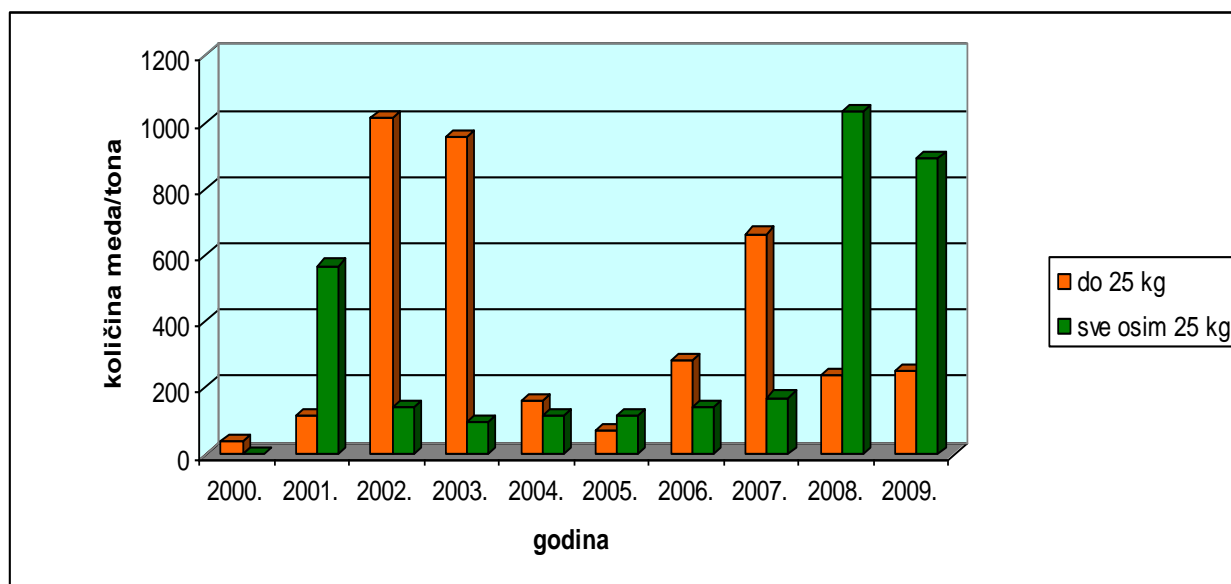
UVOZ	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
kg	913	44.330	1.684	329	2.806	12.568	850	2.798	61.391	53.574
tona	1	44	2	0	3	13	1	3	61	54
vrijednost	4.520	81.130	10.603	5.169	21.758	37.589	2.363	20.024	233.298	188.731

Izvor podataka: Hrvatska gospodarska komora

TABLICA 20. Izvoz prirodnog meda /osim u pakiranjima do 25 kg CT 409000090

IZVOZ	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
kg	2.308	568.158	138.577	96.329	115.584	115.693	142.767	170.236	1.034.366	892.935
tona	2	568	139	96	116	116	143	170	1034	893
vrijednost	6.800	716.186	344.954	374.654	531.857	3.574.955	647.374	873.852	3.877.343	545.365

Izvor podataka: Hrvatska gospodarska komora

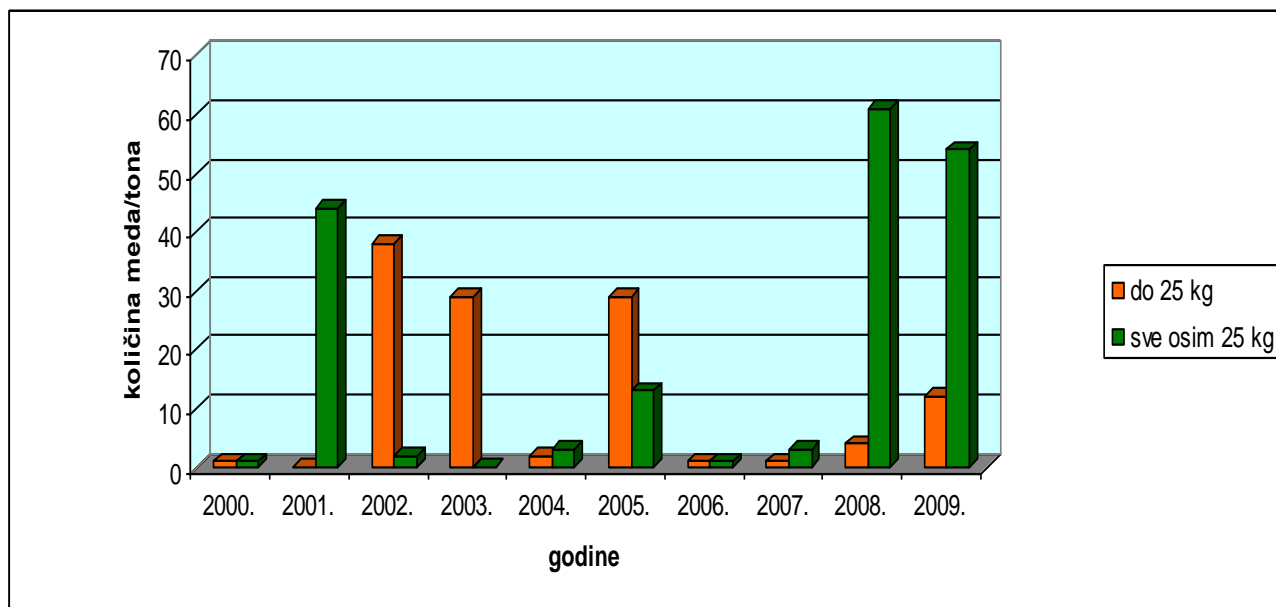
GRAFIKON 7. Izvoz prirodnog meda po carinskoj tarifi/u pakiranjima do 25 kg/ osim u pakiranjima do 25 kg

U strukturi izvoza meda, promatrajući izvoz meda po carinskim tarifama, u prvom dijelu promatranog desetogodišnjeg razdoblja, odnosno do 2003. godine izvoz meda u pakiranjima **do 25 kg** postupno raste dok se med u pakiranjima **sve osim 25 kg** izvozi na početku razdoblja u zanemarivim količinama.

U razdoblju od 2004. do 2006. godine izvoz meda općenito je smanjen u odnosu na prethodno razdoblje.

Godine 2007. dolazi do povećanja izvoza meda, ali se ne dostiže izvoz ostvaren 2002. godine. Nakon 2007. godine izvoz meda **do 25 kg** ponovo počinje opadati dok je u porastu izvoz meda u svim pakiranjima **osim do 25 kg**.

Uspoređujući ukupne količine izvezenog meda po carinskoj tarifi možemo zaključiti da su se tijekom promatranog razdoblja u prosjeku izvezle skoro pa iste količine meda bez obzira na pakiranje.

GRAFIKON 8. Uvoz meda po carinskoj tarifi

Promatrajući uvoz meda po carinskoj tarifi vidljive su velike oscilacije u uvezenim količinama po godinama s time da je kako u početnoj godini promatranog razdoblja uvoz meda zanemariv tako i u 2004., 2006. i 2007. godini.

U 2001. godini dolazi do naglo povećanog uvoza meda u pakiranjima **sve osim 25 kg** dok je uvoz meda **do 25 kg** neznatan. Međutim njegov se uvoz povećava već slijedeće godine na 38 tona. Najveći uvoz meda zabilježen je 2008. godine u pakiranjima **sve osim 25 kg** i u apsolutnom iznosu od 61 tona.

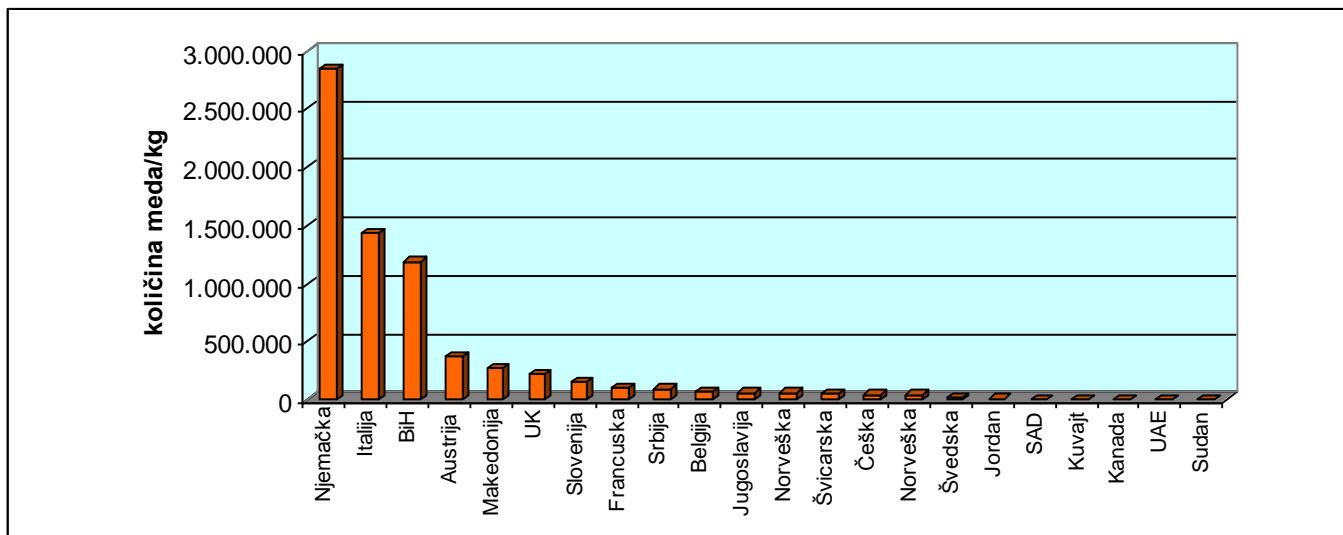
Gledajući sveukupne količine uvezenog meda vidimo da su zanemarive s obzirom na količine izvezenog meda

4.1.2. Izvozno-uvozno tržišta meda za Republiku Hrvatsku (u razdoblju od 2000. do 2009. godine)

TABLICA 21. Izvozna tržišta prirodnog meda po godinama RH (u kilogramima)

Zemlja	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	ukupno
Njemačka	23	253.832	520.262	267.843	2.026	2.033	197.733	479.164	594.731	531.199	2.848.846
Italija		316.900	403.894	427.061	70.815	22.442	20.274	64.681	52.959	55.419	1.434.445
BiH	14.825	46.722	84.898	83.677	106.772	126.833	159.040	155.233	204.505	206.051	1.188.556
Austrija			5.510	63.800			21.900		107.706	175.723	374.639
Makedonija			478	220		300	417	40.960	197.831	31.402	271.608
UK			66.179	109.642	43.500			61	866	611	220.859
Slovenija	12.161	22.609	4.661	52.515	12.860	6.253	1.200		1.327	35.055	148.641
Francuska			20.816					63.491	13.325		97.632
Srbija		4.400		7.805	9.752	13		16.011	22.500	36.345	96.826
Belgija				21.825	21.750				21.900		65.475
Jugoslavija		33.440	29.678								63.118
Norveška										61.800	61.800
Švicarska			6.228	13.161	7.230	4.750	4.994	12.182	2.304	5.639	56.488
Češka									43.800		43.800
Norveška						21.900	21.900				43.800
Švedska	1.800	1.920	1.160	1.883		1.160		2.556	6.422		16.901
Jordan	4.908	4.226									9.134
SAD		2.364	4.205		480						7.049
Kuvajt	5.004										5.004
Kanada	145	1.128	1.107	1.834							4.214
UAE								47			47
Sudan		32									32

Izvor podataka: Hrvatska gospodarska komora

GRAFIKON 9. Izvozna tržišta meda RH za razdoblje od 2000.-2009. godine

Najveće izvozno tržište meda za Republiku Hrvatsku je Njemačka u koju je Hrvatska izvezla u posljednjih deset godina ukupno 2.848 tona meda.

Drugo po redu izvozno tržište je Italija, a zatim BiH u koju se zadnje dvije godine izvezla količina meda iznad 200 tona godišnje. Izvoz u te tri zemlje je kontinuiran u posljednjih deset godina, a po izvezenim količinama one čine ukupno 77,5% ukupnog izvoznog tržišta meda RH.

Kao novo, izvozno tržište javlja se Austrija u koju je Hrvatska u posljednje dvije godine izvezla više od 280 tona meda po čemu Austrija zauzima četvrto mjesto među zemljama koje predstavljaju glavna izvozna tržišta meda za Republiku Hrvatsku.

Od ostalih zemalja možemo spomenuti i Sloveniju u koju Hrvatska također izvozi u kontinuitetu s nešto većim oscilacijama u izvezenim količinama, ali uz napomenu da je u 2009. godini došlo do naglog porasta izvoza u odnosu na posljednjih pet godina promatranog razdoblja.

TABLICA 22. Uvoz prirodnog meda u RH (po zemljama/količina u kilogramima)

Zemlja	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	UKUPNO
Njemačka		43.253	31.666	8.385	580	94	224	7	64.208	21.241	169.658
Srbija					1.487			2.418	36.345		40.250
Kina								1		40.020	40.021
Mađarska						21.000					21.000
Makedonija		113		19.737	415						20.265
Slovenija	896	585	7.181			4.580	680	297	34	10	14.263
BiH	359	711	478	1.463	1.522	4.898			30	3.216	12.677
Argentina						8.804					8.804
Austrija		16			494	1.678	805	613	309	226	4.141
Francuska	6		318				472	66	205	41	1.108
Italija	456			228	97	9	13	74	78	65	1.020
Španjolska			107							315	422
UK				10	325	25	3	6			369
Belgija		1			2	5				61	69
Turska					12	22					34
Brazil						13					13
Bugarska					8						8
Švicarska	3										3

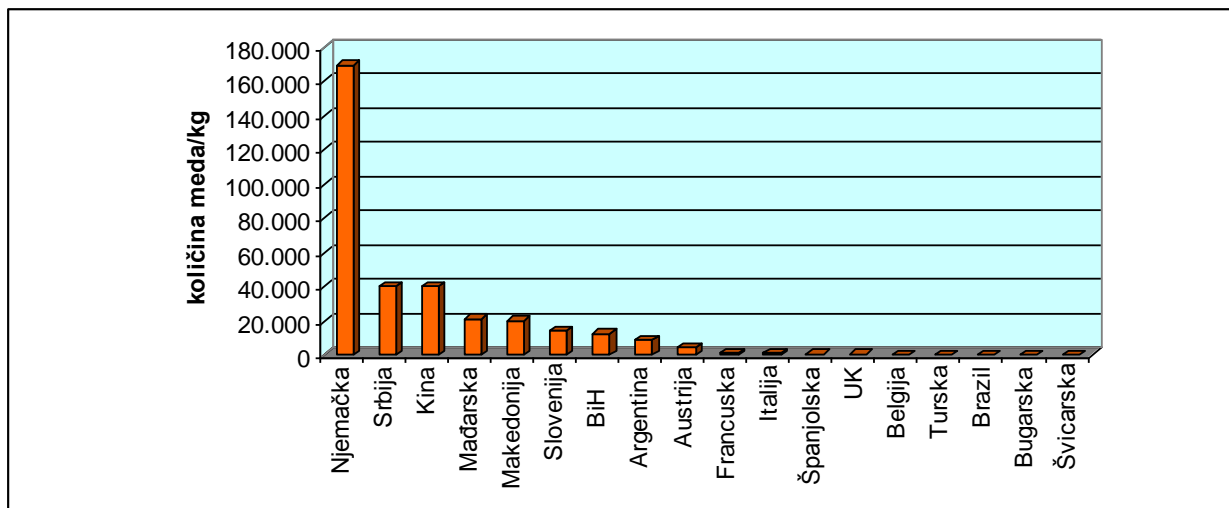
Izvor podataka: Hrvatska gospodarska komora

Njemačka za Republiku Hrvatsku predstavlja glavno tržište u vanjskotrgovinskoj razmjeni meda kako u pogledu izvoza tako i u pogledu uvoza.

U proteklih deset godina u Hrvatsku se najviše uvezio med iz Njemačke, Srbije, Kine i Mađarske.

Navedene zemlje čine udio od 75% u ukupnom uvozu meda u Republiku Hrvatsku u 2009. godini.

Analizirajući podatke o uvozu meda možemo reći da se samo iz Njemačke, Slovenije i Italije uvezilo u kontinuitetu dok su se kao nova uvozna tržišta javila Francuska, BiH i Austrija uz napomenu da je po prvi put u 2009. godini zabilježen i uvoz meda iz Kine u visini od 40t.

GRAFIKON 10. Uvozna tržišta prirodnog meda u RH za razdoblje od 2000.-2009. godine

4.1.3. Tržišne cijene prirodnog meda u vanjskotrgovinskoj razmjeni

TABLICA 23. Cijene prirodnog meda u vanjskotrgovinskoj razmjeni RH / USD/kg

godina	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
cijene u izvozu	2,4	1,42	2,12	3,12	4,16	4,37	3,61	3,63	4,13	4,45
cijene u uvozu	6,83	1,98	2,3	2,73	6,5	2,64	6,3	8,8	2,53	3,9

Uspoređujući prosječne cijene meda u izvozu Republike Hrvatske na inozemna tržišta s uvoznim cijenama, možemo zaključiti da je Hrvatska u pojedinim godinama uvozila med po puno višim cijenama nego što je postigla cijenu meda na izvoznom tržištu uz olakšavajuću činjenicu da su uvezene količine vrlo male u odnosu na izvezene.

TABLICA 24. Cijene prirodnog meda **osim u pakiranjima do 25 kg** u vanjskotrgovinskoj razmjeni RH, USD/kg

godina	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
UVOZ	4,95	1,83	6,3	15,7	7,75	3	2,78	7,16	3,8	3,52
IZVOZ	2,95	1,26	2,49	3,89	4,6	30,9	4,53	5,13	3,75	0,61

TABLICA 25. Cijene prirodnog meda **u pakiranjima do 25 kg** u vanjskotrgovinskoj razmjeni RH, USD/kg

godina	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
UVOZ	11,35	22,5	2,13	2,6	5,06	2,47	7,62	9,45	6,16	5,63
IZVOZ	2,38	2,18	2	3,05	3,84	3,81	3,14	3,25	9,14	6,06

4.2. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA PRIRODNOG MEDA POJEDINIH ZEMALJA

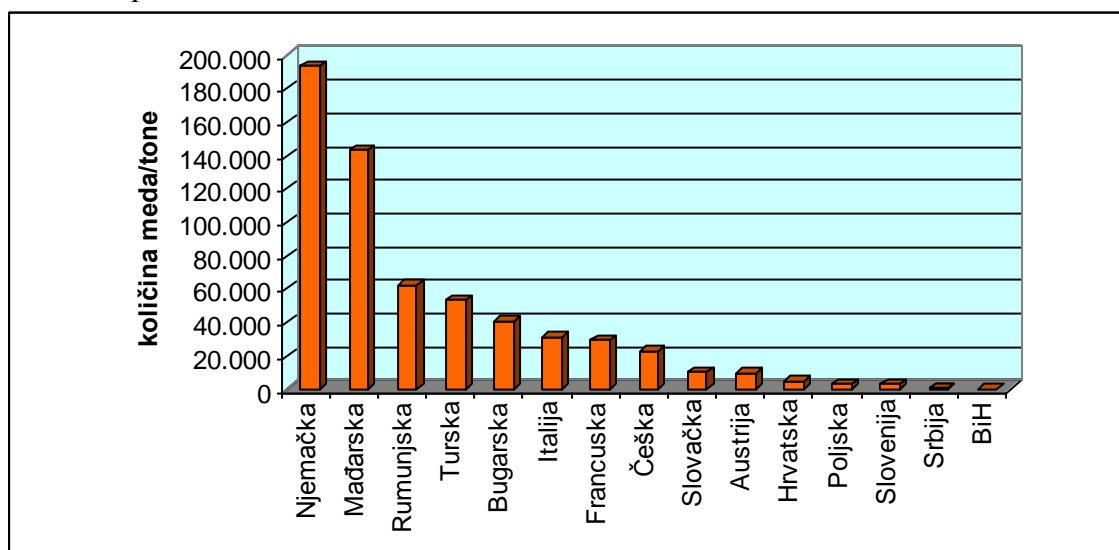
4.2.1. Izvoz prirodnog meda po pojedinim zemljama

TABLICA 26. Izvoz meda po pojedinim zemljama /količina (tone) u razdoblju od 1999. do 2007. godine

Zemlja	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Austrija	557	582	666	843	763	1.132	1.315	2.474	1.344
BiH						2	4	1	1
Bugarska	3.871	5.277	3.381	4.071	6.453	5.620	3.626	4.681	3.814
Češka	1.169	2.271	1.793	1.867	2.023	2.994	2.831	3.339	4.326
Francuska	3.306	3.021	2.997	3.117	2.362	2.585	3.031	3.985	4.620
Hrvatska	32	39	683	1.149	1.051	275	186	427	834
Italija	3.435	3.295	3.710	3.802	2.537	2.694	3.899	3.594	3.883
Njemačka	17.149	22.307	20.273	22.222	21.161	22.374	23.311	20.958	23.771
Mađarska	9.889	12.806	12.725	15.023	15.807	14.962	18.808	19.443	23.872
Poljska	158	152	153	52	428	869	260	355	529
Rumunjska	7.235	7.512	6.869	5.793	9.643	8.758	6.634	9.606	62.54
Srbija								159	390
Slovačka	1.444	1.630	1.661	1.639	2.059	1.576	595*	798*	5.293*
Slovenija	70*	1.630	242	230	220	191	112	94	98
Turska	5.306	3.515	4.328	15.294	14.776	5.686	2.143	1.916	398

Izvor podataka: FAOSTAT | © FAO Statistics Division 2010 | 21 April 2010

*= neslužbeni podaci

GRAFIKON 11. Izvoz prirodnog meda po zemljama/ukupno u promatranom razdoblju

Prema raspoloživim statističkim podacima FAOSTAT-a, Svjetske organizacije za hranu i poljoprivredu, u razdoblju od 1999. do 2007. godine, najveći izvoznik meda od promatranih zemalja je Njemačka sa ukupno izvezenom količinom meda od 193.000 tona, što predstavlja prosječni godišnji izvoz veći od 21.000 tonu. Iza nje slijedi Mađarska sa 143.000 tona ili prosječno po godini izvoza 16.000 tona meda.

Bez obzira što je Turska lider u proizvodnji meda, nalazi se na četvrtom mjestu po ukupno izvezenoj količini meda koje su četiri puta manje od Njemačke.

Ostale spomenute zemlje izvoze količine manje od 100.000 tona. Između 15 promatranih zemalja Hrvatska zauzima tek 11. mjesto po izvezenim količinama.

TABLICA 27. Izvoz prirodnog meda po zemljama (vrijednost u USD/(1000 \$))

Zemlja	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Austrija	2.236	1.855	1.803	2.574	3.499	5.437	5.485	7.792	7.160
B i H						11	14	5	11
Bugarska	3.940	5.068	3.960	6.751	15.670	14.589	7.330	9.660	9.429
Češka	1.520	2.645	2.306	3.577	6.044	8.194	5.888	7.526	11.089
Francuska	9.416	8.440	7.830	10.568	12.067	15.340	15.656	18.076	25.997
Hrvatska	118	94	967	2.437	3.291	1.145	812	1.541	3.031
Italija	7.851	6.541	7.856	9.731	9.238	11.509	12.901	12.098	15.623
Njemačka	35.418	38.606	34.737	53.465	79.291	90.092	77.897	68.861	85.318
Mađarska	15.906	16.413	19.255	36.605	52.040	50.262	42.722	47.824	64.859
Poljska	590	629	621	193	1.227	4.029	1.266	1.181	2.110
Rumunjska	8.470	7.727	8.339	12.359	25.943	22.050	12.523	20.504	16.306
Srbija								537	1.221
Slovačka	1.998	1.953	1.987	2.332	5.312	6.775	2.459	3.920	11.628
Slovenija	200*	1.953	537	680	946	958	580	479	573
Turska	9.996	5.889	6.800	30.687	36.421	16.329	6.564	4.449	1.293

Izvor podataka: FAOSTAT | © FAO Statistics Division 2010 | 21 April 2010

*= neslužbeni podaci

4.2.2. Uvoz prirodnog meda po pojedinim zemljama

TABLICA 28. Uvoz prirodnog meda po zemljama u razdoblju od 1999. do 2007. godine
količina (tone)

zemlja	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Austrija	5.634	4.430	4.612	5.474	4.297	4.494	5.024	5.281	5.119
B i H	130*	95*	200*	234*	178	202	195	213	198
Bugarska	26*	0*	38	40	450	177	19	32	241
Češka	686	660	1.073	1.044	1.757	1.168	1.578	2.388	1.723
Francuska	15.319	15.724	15.547	16.836	15.165	17.081	19.261	22.106	23.489
Hrvatska	7	4	45	39	30	5	29	2	3
Italija	12.439	1.489	11.961	14.073	14.449	15.390	14.030	13.855	10.686
Njemačka	89.617	95.016	92.200	98.909	93.532	88.958	95.446	87.499	94.077
Mađarska	441	857	690	958	1.713*	1.882*	1.505	0*	1.024
Poljska	1.853	1.126	3.180	4.550	4.488	4.089	4.950	5.093	3.372
Rumunjska	205	135	506	740	231	52	20	63	315
Srbija								8	16
Slovačka	211	214	618	635	869	621	955	1.183	4.173*
Slovenija	100*	214	229	30	73	307	541	695	348
Turska	290	483*	325	397	465	180	148	44	54

Izvor: FAOSTAT | © FAO Statistics Division 2010 | 21 April 2010

*= neslužbeni podaci/

Apsolutni iznosi uvezenog prirodnog meda po zemljama govore da se, najviše u prosjeku med uvezio u Njemačku, Francusku i Italiju. Te iste zemlje zauzimaju prva tri mjesta u uvozu prirodnog meda u svakoj godini promatranog razdoblja uz izuzetak 2000. godine kada se na trećem mjestu po uvozu prirodnog meda našla Austrija umjesto Italije.

Najmanje količine prirodnog meda u razdoblju od 1999.-2007. godine uvezile su Srbija (koja je počela s uvozom meda 2006.godine, prijašnjih godina nije zabilježen uvoz prirodnog meda), Hrvatska, Bugarska i Bosna i Hercegovina, kojima se u maloj količini uvoza pridružuje Turska.

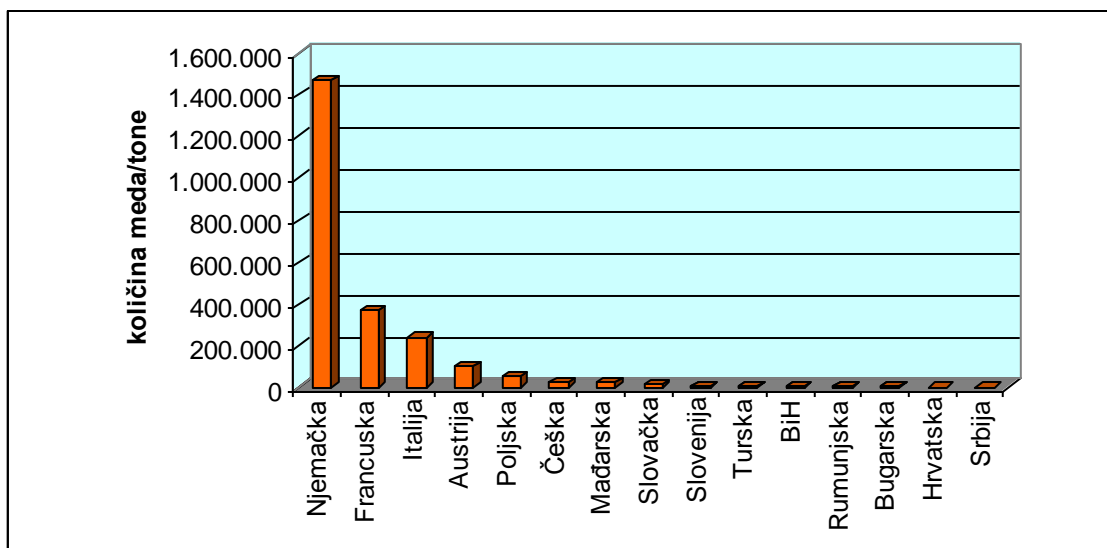
Interesantan je podatak da prvu polovicu promatranih zemalja u uvozu meda čine zemlje Europske unije koje imaju viši bruto nacionalni dohodak, dok se pri samom dnu nalaze zemlje s nižim bruto nacionalnim dohotkom kao i zemlje koje nisu članice Europske unije, izuzev Bugarske.

TABLICA 29. Uvoz prirodnog meda u razdoblju od 1999. do 2007. godine (1000/USD)

zemlja	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Austrija	7.992	6.374	6.975	11.933	13.793	14.600	12.277	13.317	15.172
BiH	310*	165*	437*	693*	710	759	949	1.051	1.031
Bugarska	66F	63F	78	72	1.096	482	48	91	500
Češka	746	680	1.054	1.547	2.962	3.457	3.462	5.380	4.649
Francuska	25.711	21.735	22.563	35.889	49.532	54.530	43.330	50.954	63.334
Hrvatska	40	14	89	92	82	33	70	13	26
Italija	16.672	15.021	15.028	27.900	42.382	41.621	25.909	28.338	24.713
Njemačka	112.473	104.894	110.395	161.609	240.851	230.704	166.231	152.927	191.530
Mađarska	457	797	661	974	2.817	9.300	3.043	0*	2.732
Poljska	2.182	1.287	3.039	4.860	4.479	7.067	8.312	10.842	9.206
Rumunjska	327	171	541	1.152	556	160	43	159	772
Srbija								24	45
Slovačka	272	224	607	701	1.666	1.192	1.711	2.230	7.214
Slovenija	180*	224	320	41	222	821	1.242	1.768	1.084
Turska	473	646	466	690	1.196	639	521	126	215

Izvor podataka: FAOSTAT | © FAO Statistics Division 2010 | 21 April 2010

*= neslužbeni podaci/F=FAO procjena

GRAFIKON 12. Uvoz prirodnog meda po zemljama/ ukupno u promatranom razdoblju/ tone

4.3. PROIZVODNE CIJENE PRIRODNOG MEDA U POJEDNIM ZEMLJAMA

TABLICA 30. Cijena meda/godina (USD/tona), procjena vrijednosti po godinama

zemlja	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Austrija	6.139,40	5.897,43	5.105,31	4.682,24	5.006,81	6.105,86	6.900,34	7.113,26	7.433,44	8.196,40
B i H	1.989,01	3.069,52	1.851,75	2.560,33	2.750,50	3.331,93	3.849,11	3.165,61	2.709,25	5.073,76
Bugarska	1.670,42	658,36	1.419,98	1.173,61	1.361,60	1.841,06	2.012,69	1.896,71	1.880,11	2.323,07
Hrvatska	2.005,57	1.924,80	1.208,23	1.131,90	1.545,37	2.673,21	3.413,54	2.368,49	2.306,21	2.096,66
Češka	2.533,80	2.135,11	1.591,44	1.673,79	1.967,90	2.377,19	2.610,96	1.769,16	1.840,27	1.961,38
Francuska	2.617,67	2.455,91	2.176,62	2.200,70	2.257,77	2.671,46	2.996,36	2.959,91	3.043,82	3.564,06
Njemačka	7.518,30	6.285,18	5.327,56	5.738,66	6.841,08	8.238,96	7.714,70	6.833,22	8.475,63	9.251,79
Mađarska	1.680,49	1.155,83	997,59	1.205,02	1.957,07	2.761,26	2.467,02	1.621,10	2.089,57	2.413,47
Italija	2.288,34	1.944,12	1.623,70	1.617,28	2.023,43	2.624,05	2.924,25	2.742,53	2.867,27	3.035,96
Poljska	2.088,97	1.648,56	1.569,23	1.773,37	1.919,10	1.943,91	3.053,24	2.391,83	2.386,98	2.483,72
Srbija									1.920,75	2.058,09
Slovačka	1.533,29	1.306,80	1.284,93	1.233,51	1.365,29	1.688,93	2.458,73	2.644,29	2.714,12	3.248,25
Slovenija	2.799,91	2.444,58	1.820,61	1.657,71	1.916,52	2.530,40	2.936,99	2.735,03	2.774,31	2.440,42
Turska	4.859,16	4.864,48	4.589,34	3.669,56	4.597,57	5.591,37	7.023,96	7.823,77	8.264,74	11.247,11

Izvor podataka: FAOSTAT | © FAO Statistics Division 2010 | 22 April 2010

Cijene meda pokazuju znatna odstupanja po zemljama. Tako je u 2007. godini najviša proizvodna cijena meda postignuta kod najvećeg proizvođača meda, u Turskoj i to rekordnih 11.247 USD/t. Slijedi Njemačka s cijenom od 9.252 USD/t, te Austrija s 8.196 USD/t.

Među velike proizvođače meda s visokom cijenom plasirala se Bosna i Hercegovina koja u proizvodnji meda spada u dno ljestvice, ali se cijenom ističe i pri samom vrhu je s 5.074 USD/t. Iste zemlje diktiraju najvišu tržišnu cijenu od 1998.godine.

Najniže cijene meda na tržištu su u Češkoj, Srbiji, Hrvatskoj i Bugarskoj.

4.4. POTROŠNJA PRIRODNOG MEDA PO POJEDINIM ZEMLJAMA

TABLICA 31. Potrošnja prirodnog meda po godinama i po stanovniku/kg, procjena vrijednosti po godinama

Zemlja	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Austrija	1.44	1.78	1.55	1.47	1.51	1.30	1.18	1.18
Bosna i Hercegovina	0.25	0.26	0.26	0.44	0.54	0.56	0.64	0.72
Bugarska	0.32	0.05	0.20	0.20	0.17	0.32	0.33	0.98
Hrvatska	0.25	0.30	0.34	0.32	0.21	0.13	0.50	0.55
Češka	0.75	0.67	0.58	0.54	0.50	0.59	0.58	0.70
Francuska	0.45	0.51	0.48	0.47	0.50	0.46	0.49	0.51
Njemačka	1.17	1.13	1.13	1.19	1.11	1.16	1.12	1.13
Mađarska	0.75	0.63	0.27	0.31	0.10	0.67	0.13	0.13
Italija	0.36	0.33	0.33	0.32	0.32	0.33	0.39	0.39
Poljska	0.04	0.04	0.04	0.05	0.06	0.06	0.06	0.06
Slovačka	0.37	0.40	0.39	0.41	0.39	0.37	0.46	0.86
Slovenija	1.11	0.71	0.45	1.28	1.13	0.85	1.24	1.4
Turska	0.95	0.93	0.85	0.81	0.85	0.78	0.95	1.1

Izvor podataka: FAOSTAT | © FAO Statistics Division 2010 | 22 April 2010

Prema procjenama FAOSTAT-a po potrošnji meda po stanovniku na prvom mjestu nalazi se Slovenija u kojoj se prosječno troši 1,4 kg meda, zatim slijedi Austrija sa potrošnjom od 1,18 kg meda, pa Njemačka s 1,13 kg po stanovniku, te Turska kao najveći proizvođač meda s potrošnjom od 1,1 kg.

Najmanja potrošnja meda po stanovniku zabilježena je u Poljskoj gdje se po stanovniku troši tek 0,06 kg meda, slijedi Mađarska s prosječnom potrošnjom od 0,13 kg meda, Italija s 0,39 kg meda.

U Hrvatskoj je prosječna potrošnja meda oko 0,5 kilograma.

Količina od 0,5 kg po glavi stanovnika u europskim je mjerilima izuzetno niska potrošnja meda što svakako predstavlja i veliki problem za hrvatsko pčelarstvo.

05. ZAKLJUČAK

Devedesetih godina proizvodnja meda u Hrvatskoj bila je relativno niska, a kao krajnji rezultat toga bio je pojačan uvoz meda iz drugih zemalja.

Godine 1998. Vlada Republike Hrvatske po prvi je puta donijela odluku o dodjeli poticaja za proizvodnju meda.

Uvođenje državnih poticaja za proizvodnju meda, za uzgojno valjane odabrane matice, za testiranje uzgojno valjanih matice i za držanje pčela, rezultiralo je povećanjem broja pčelara i pčelinjih zajednica što je dovelo do povećanja proizvodnje meda, a samim time i do njegova izvoza u druge zemlje, pa tako pčelarstvo zadnjih godina postaje jedna od važnijih grana poljoprivredne proizvodnje. Danas se u Hrvatskoj proizvodi gotovo 2.900 tona meda od čega se oko 40% izvozi.

U Republici Hrvatskoj danas postoji veliki broj pčelara hobista koji su nosioci velike naturalne proizvodnje. Stoga se procjenjuje da je proizvodnja meda u Republici Hrvatskoj puno veća od one koja se iskazuje prema podacima Državnog zavoda za statistiku i Hrvatske poljoprivredne agencije.

Zahvaljujući povoljnom geografskom položaju i klimatskim i vegetacijskim uvjetima, Hrvatska ima dobre preduvjete za još veći i bolji razvoj pčelarstva.

Hrvatski pčelari svakako bi trebali iskoristiti činjenicu da se u zemljama EU-a proizvodi tek oko 50% potrebnih količina meda i da upravo tržište tih zemalja predstavlja perspektivu i izazov za stvaranje branda hrvatskoga meda.

06. POPIS LITERATURE

1. Državni zavod za statistiku, (2010.) Stočna proizvodnja u 2009., str 2
2. Hrvatska gospodarska komora, (2010.), Baza podataka
3. Hrvatska poljoprivredna agencija, (2010.): Izvješće za 2009. godinu, Zagreb
4. <http://openpdf.com/ebook/kosnica-pdf.html>: „Stanje u pčelarstvu u Republici Hrvatskoj“
5. Laktić, Z. i Šekulja, D. (2008.): Suvremeno pčelarstvo, Zageb. ,str.344
6. www.cromaps.com/opci-podaci-rh.html
7. www.FAOSTAT/©FAO Statistic Division 2010/22 April 2010
8. www.pcelinjak.blogspot.com
9. www.vlada.hr.../zupanije
10. Zima D. (2007.), Prilog poznavanju medonosnog bilja Hrvatske, Agronomski glasnik 2/2007, ISSN 0002-1954

07. SAŽETAK

U ovom diplomskom radu izrađena je analiza statističkih podataka vezana uz proizvodnju prirodnog meda u Republici Hrvatskoj i zemljama šireg okruženja. U izradi analiza korišteni su statistički podaci prikupljeni od strane Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske poljoprivredne agencije, Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, te pretraživanjem internetskih stranica FAOSTAT-a, Svjetske organizacije „Food and Agriculture“ i ostale dostupne literature. Analiza se temelji na obradi podataka o broju pčelara i pčelinjih zajednica za razdoblje od 2003. do 2009. godine, o proizvodnji prirodnog meda i vanjskotrgovinskoj razmjeni za razdoblje od 2000. do 2009. godine.

Napravljena je analiza o uvozu-izvozu prirodnog meda s obzirom na carinsku tarifu. Obrađena su i uvozno-izvozna tržišta prirodnog meda za Republiku Hrvatsku. Izrađena je usporedba podataka Republike Hrvatske sa zemljama šireg okruženja vezana uz proizvođačke cijene tijekom desetogodišnjeg razdoblja (1998.-2007. godine), te potrošnji meda po stanovniku.

Ključne riječi: proizvodnja meda, vanjskotrgovinska razmjena meda, cijene meda, potrošnja meda

08.SUMMARY

In this thesis an analysis of the statistical data related to the production of natural honey in the Republic of Croatia and in the countries of the wider environment was made. Statistical data collected by the Croatian Chamber of Economy, Croatian Agricultural agencies, the Central Bureau of Statistics, FAOSTAT searching of websites, the "Food and Agriculture" World Organization and other available literature was used in the making of this analysis. It is based on the data processing of the number of beekeepers and bee communities in the time period from 2003 to 2009 and on the production of natural honey and foreign trade exchange for the period from 2000 to 2009.

An analysis on the import-export of natural honey with regard to the Customs Tariff was made. The import-export markets of natural honey for Croatia were also included. A comparison of data relating to the manufacturing costs during the ten-year period (from 1998 to 2007) and per capita consumption of honey in the Republic of Croatia with countries of the wider environment was done.

Keywords: honey production, foreign trade of honey, honey prices, consumption of honey

09. TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Juraja Strossmayera

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Diplomski rad

STATISTIČKI PRIKAZ PČELARSTVA REPUBLIKE HRVATSKE PRED ULAZAK U EUROPSKU UNIJU

Dijana Krnjak

Sažetak:

U ovom diplomskom radu izrađena je analiza statističkih podataka vezana uz proizvodnju prirodnog meda u Republici Hrvatskoj i zemljama šireg okruženja. U izradi analiza korišteni su statistički podaci prikupljeni od strane Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske poljoprivredne agencije, Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, te pretraživanjem internetskih stranica FAOSTAT-a, Svjetske organizacije „Food and Agriculture“ i ostale dostupne literature. Analiza se temelji na obradi podataka o broju pčelara i pčelinjih zajednica za razdoblje od 2003. do 2009. godine, o proizvodnji prirodnog meda i vanjskotrgovinskoj razmjeni za razdoblje od 2000. do 2009. godine.

Ključne riječi: proizvodnja meda, vanjskotrgovinska razmjena meda, cijene meda, potrošnja meda

Summary:

In this thesis an analysis of the statistical data related to the production of natural honey in the Republic of Croatia and in the countries of the wider environment was made. Statistical data collected by the Croatian Chamber of Economy, Croatian Agricultural agencies, the Central Bureau of Statistics, FAOSTAT searching of websites, the "Food and Agriculture" World Organization and other available literature was used in the making of this analysis. It is based on the data processing of the number of beekeepers and bee communities in the time period from 2003 to 2009 and on the production of natural honey and foreign trade exchange for the period from 2000 to 2009.

Keywords: honey production, foreign trade of honey, honey prices, consumption of honey